

Pirmreizējie arodslimnieki darbojošos uzņēmumos 2004.gada 9 mēnešos.

2004.gada 9 mēnešos Latvijā reģistrēti 600 pirmreizējie arodsaslimšanas gadījumi, t.i. par 44% vairāk kā pērn šajā laika periodā. Turklāt vienam cilvēkam nereti konstatētas vairākas saslimšanas. Salīdzinot ar 2003.gada 9 mēnešiem, šogad par 40% pieaudzis arodslimnieku skaits darbojošos uzņēmumos un par 82% uzņēmumos, kuri likvidēti vai pārtraukuši darbību. Sākot ar 2004.gadu Valsts darba inspekcija apseko tikai reāli darbojošos uzņēmumus un sastāda darba vietas higiēniskos raksturojumus. Š.g. 9 mēnešos Valsts darba inspekcija sastādījusi 638 darba vietas higiēniskos raksturojumus. VDI apsekojusi 85% darba vietas, kurās apstiprināti arodsaslimšanas gadījumi un 15% nē jo uzņēmumi ir likvidēti.

48% arodslimnieku strādājuši sabiedrībās ar ierobežotu atbildību, 27% akciju sabiedrībās un 12% pašvaldību uzņēmumos.

Arodslimnieku dzimuma un vecuma struktūra parāda, ka 58% saslimušo ir sievietes. Visvairāk arodslimību konstatēts nodarbinātajiem vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 41%, no 45 līdz 54 gadiem – 37% un no 35 līdz 44 gadiem – 13%.

Visvairāk arodslimības ir apstiprinātas darbiniekiem ar darba stāžu no 36 līdz 40 gadiem, no 21 līdz 30 gadiem (27%) un no 31 līdz 35 gadiem (22%).

Analizējot darba stāžu riska faktora ietekmē, konstatējam, ka no 21 līdz 30 gadiem ir 40%, no 16 līdz 20 gadiem – 17%, no 31 līdz 35 gadiem – 16%, no 36 līdz 40 gadiem ir – 10% arodslimnieku, un no 11-15% - 6%. Tas liecina par nesakārtoto darba vidi pirms vairākiem gadiem un darba devēju zemo ieinteresētību atvēršot darba vietas, kuras rada risku nodarbināto veselībai un drošībai.

69% darba devēju, kuru uzņēmumos reģistrētas arodsaslimšanas, ir nosūtījuši darbiniekus uz obligāto veselības pārbaudi. 38% gadījumos kaitīgo faktoru laboratorijas mērījumus ir veikušas akreditētas laboratorijas.

Analizējot arodslimības, redzams, ka pirmā lielākā arodslimību grupa ir skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 35%. Kā galvenie jāmin ergonomiskie darba vides riska faktori, fiziskās pārslodzes, nelabvēlīgs mikroklimats. Novērtējot fiziskās pārslodzes risku, problēmas darba devējiem rodas tajos gadījumos, kad darbs nav saistīts ar smagumu pārvietošanu, celšanu, noturēšanu, bet, kad “smagums” nav ieraugāms – darbs piespiedu darba pozās, lokāls atsevišķu muskuļu grupu sasprindzinājums. Šo slimību diagnostika ir novēlota un netiek savlaicīgi veikti rehabilitācijas pasākumi, jo darba devēji ne vienmēr nosūta darbiniekus uz obligātajām veselības pārbaudēm.

Otra lielākā grupa ir nervu sistēmas slimības – 28% no reģistrētajām arodslimībām. Pārsvārā diagnoze ir karpālā kanāla sindroms dažādu profesiju pārstāvjiem, kuri ilgstoši strādājuši lokālās vibrācijas, pirkstu un plaukstu statiskās pārslodzes un vienveidīgu kustību ietekmē.

Trešā lielākā arodslimību grupa ir saindēšanās u.c. ārēju iedarbību sekas – 19% no apstiprinātajām arodslimībām. Vibrācijas slimība reģistrēta dažāda transporta vadītājiem, pārsvārā traktoristiem, kuri ilgstoši strādājuši vispārējās vibrācijas un nelabvēlīgu meteoroloģisko faktoru ietekmē, piespiedu pozā sēžot ergonomiski nepareizās darba vietās (sēdekļi bez amortizatoriem, bez iespējas regulēt augstumu, dziļumu).

11% ir elpošanas sistēmas slimības.

Analīze parāda, ka 56% no valstī reģistrētajiem arodslimniekiem ir Rīgā un Rīgas rajonā. Saslimušie ir transporta vadītāji, medicīnas darbinieki u.c. profesiju pārstāvji.

Tāpat kā iepriekšējā gada 9 mēnešos visvairāk saslimušo ir apstrādājošā rūpniecībā - 28%, tad seko transporta un sakaru nozare – 23%, veselības un sociālās aprūpes – 18%, lauksaimniecība – 8%, izglītība un būvniecība 6%

Izvērtējot arodslimnieku profesiju struktūru, redzams, ka visvairāk saslimušo ir profesiju grupā iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri – 34%, tad seko kvalificētu strādnieku un amatnieku grupa – 17%, speciālisti - 16%, vecākie speciālisti -13% un vienkāršo profesiju grupa – 10%.

Izvērtējot arodsaslimšanas gadījumus pēc seku grupām uz darba vietas higiēniskā raksturojuma sastādīšanas brīdi, redzams, ka 66% arodslimnieku turpināja strādāt profesijā, kura izraisīja saslimšanu, 12% strādāja citā darbā un 22% nestrādāja.

Darba devējiem jāparedz vairāk līdzekļu darba aizsardzības uzlabošanai uzņēmumos, lai nodrošinātu veselīgu darba vidi nodarbinātajiem. Jāturpina sakārtot darba vides iekšējās uzraudzības sistēma, jānovērš konstatētie riski un jāuzlabo darba organizācija, t.sk. savlaicīgi rehabilitācijas pasākumi nodarbinātajiem.

VDI Stratēģijas un analīzes daļas vecākā speciāliste
L.Vancāne